

Felix Mendelssohn-Bartholdy: Elias (Simfonijski orkestar i Zbor Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu i solisti, 11. 3. 1989.) - programska knjižica

Other document types / Ostale vrste dokumenata

Publication year / Godina izdavanja: **1989**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:915467>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported / Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**



Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)



LISINSKI



Sezona 88/89.

Velika dvorana

Subota, 11.3. u 1930

LISINSKI SUBOTOM

Feliks Mendelssohn-Bartholdy:

ELIAS

Oratorij prema tekstovima Starog Zavjeta za
soliste, mješoviti zbor i orkestar, op.70

Solisti:

Elias	Miroslav Belamarić, bariton
Udovica	Suzana Marinković, sopran
Sopran solo /br.21/	Iva Hraste, sopran
Dječak i Anđeo	Lidija Horvat, sopran
Anđeo i arije	Merita Juniku, alt
Obadjah i arija	Vitomir Marof, tenor
Ahab	Ranko Belić, tenor
Kvartet	Jelena Sikirica, Biljana Keserić, Ranko Belić, Tonči Petković

*Mješoviti zbor i simfonijski orkestar Muzičke
akademije Sveučilišta u Zagrebu*

Dirigent: Igor Gjadrov
Koncertni majstor: Anđelko Krpan

Nastavnici:

Igor Gjadrov, red. prof. - orkestar
Vladimir Kranjčević, hon.izv.prof.- zbor
Zdenka Žabčić-Hesky, izv.prof.- solopjevanje
Snježana Bujanović-Stanislaw, doc.-solopjevanje
Nada Puttar-Gold, hon.red.prof.-solopjevanje
Branko Košir, Zlatko Stahuljak, Željko Švaglič,
Josip Novosel, Marijan Kobetić - studij orkestralnih
dionica

Koncert se izvodi u okviru DANA MUZIČKE
AKADEMIJE, posvećene 160. obljetnici osnutka
Muzičke škole Hrvatskog glazbenog zavoda,
kasnije Muzičke akademije i Muzičke škole
"Vatroslav Lisinski".

Poslije koncerta razgovor s umjetnicima vodi
Margareta Pejar.

U zabavnom dijelu programa sudjeluje ansambl
Stjepana Mihaljinca i Ivo Robić.

Raspored izvedbe:

Uvod i ouvertura / So wahr der Herr.../

1. Zbor / Hilf, Herr!.../
3. Recitativ Obadjaha /Zerriisset eure Herzen.../
4. Arija Obadjaha /So ihr mich.../
5. Zbor /Aber der Herr.../
6. Recitativ Anđela /Elias!.../
8. Recitativ, arija i duet Udovice i Eliasa /Was hast du.../
9. Zbor /Wohl dem.../
10. Recitativ Eliasa i Ahaba sa zborom / So wahr der Herr.../
12. Recitativ Eliasa sa zborom / Rufet lauter.../
13. Recitativ Eliasa sa zborom / Rufet lauter.../
14. Arija Eliasa / Herr Gott Abrahams.../
16. Recitativ Eliasa sa zborom / Der du deine Diener.../
18. Arioso alta / Weh' ihnen.../
19. Recitativ Obadjaha, Eliasa i Dječaka sa zborom/ Hilf deinem Volk.../
20. Zbor /Dank sei dir, Got .../

-
21. Arija soprana / Höre, Israel.../
 22. Zbor / Fürchte dich nicht .../
 25. Recitativ Obadjaha i Eliasa / Du Mann Gottes.../
 26. Arija Eliasa / Es ist genug!.../
 29. Zbor / Siehe, der Hüter Israels.../
 30. Recitativ Anđela i Eliasa /Stehe auf .../
 31. Arija Anđela / Sei stille.../
 33. Recitativ Eliasa i Anđela / Herr, es wird Nacht.../
 36. Recitativ Eliasa sa zborom / Gehe wieder.../
 37. Arioso Eliasa / Ja, es sollen.../
 38. Zbor / Und der Prophet.../
 39. Arija tenora / Dann werden.../
 40. Recitativ soprana / Darum ward.../
 41. Zbor / Aber einer.../ Kvartet / Wohl du.../
 42. Zbor / Alsdann wird euer Licht.../

Oratorij, ta velika vokalno - instrumentalna forma čiji se postupni razvoj može pratiti od kraja 16. stoljeća, kada se "rađao" iz duhovnih vježbi u molitvenim prostorima rimskih crkava, tzv. oratorijumima, pa sve do naših dana, morao je imati dovoljno autentičnosti da izdrži usporedbu s operom, čija je sceničnost radnje, čak i kao puki vanjski efekt, bila uvijek atraktivan mamac za publiku. Stoga je u izvjesnom smislu bio u sjeni, ali je taj "nedostatak" nadoknadio često boljom dramtizacijom radnje, te dubljim unutrašnjim ponižanjem u njenu bit. Devetnaesto je stoljeće, sa sociološkog aspekta, donijelo oratoriju neke prednosti; bilo ga je lakše postaviti za izvedbu, a sama ideja objedinjavala je onu sretnu sponu profesionalnog i amaterskog muziciranja građanskih krugova. FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY /1809-1847/ bio je tipičan romantik, ali s "blagim pogledom unatrag", svestran glazbenik čije je višegodišnje proučavanje djela J.S. Bacha urodilo kapitalnom izvedbom "Muke po Mateju", 1829. Brojna putovanja vodila su ga čak desetak puta u Englesku, gdje je došao u dodir s još živom tradicijom Händelovih oratorija. Upravo su Bachove pasije i Händelovi oratoriji poslužili kao modeli Mendelssohnovu oratorijskom stvaranju. "Paulus" i "Elias" uokviruju vremenski posljednju stvaralačku fazu /1836-1846/, dok je "Christus" ostao nedovršen.

U brizi za adekvatnim libretom, još 1838. Mendelssohn, u pismu prijatelju, teologu Juliusu Schubringu, iznosi svoje viđenje "Eliasa". Izvedba je uslijedila 1846. na čuvenom glazbenom festivalu u Birminghamu, pred 2000 oduševljenih ljubitelja oratorijske glazbe.

Tematika "Eliasa" temelji se na starozavjetnoj legendi o proroku Iliji /Elias/. Schubring je podijelio sadržaj u dva dijela.

I dio: U vrijeme kraljevanja Ahaba u Izraelu, pojavio se prorok Ilija predskazavši sušu i glad izraelskom narodu. To je kazna Boga Jahve za vjersku izdaju na koju su narod naveli Ahab i njegovi svećenici podigavši žrtvenik poganskom bogu Baalu. Iliji stiže riječ Jahvina da ode u Sarfatu gdje jednoj udovici vraća dušu umrlog joj sina. Treće godine Ilija objavi da će Gospod pustiti kišu na zemlju. No, prije toga, on sakupi izraelski narod i Baalove proroke na gori Karmelu da se vidi koji je bog pravi.

Uzaludno dozivahu Baalovi svećenici: kad Ilija dozva Gospoda, on prihvati njegovu žrtvu. Podvečer se nebo zamračí od oblaka i kiša mlazom padaše.

II dio: Iliju stiže tužba kraljice Jezebel zbog krvoprolića i čaranja nad narodom. Da spasi život, mora bježati u pustinju, a Gospod šalje anđele da ga čuvaju. On moli Gospoda da uzme njegovu dušu, a na božjoj gori Horeb ukaza mu se Jahve u blagom lahuru. Na vatrenoj kočiji on ga potom úzdigne k sebi u nebo. Ipak, nad narodom izraelskim osta prokletstvo sve do dolaska Mesije. Oratorij započinje prologom /proročanstvo Ilije/ koji u glazbenom pogledu sadrži jezgru čija se ideja poput crvene niti provalači kroz djelo. To su tonovi rastavljenog trozvuka u vokalnoj dionici, te uzastopne silazne kvinte prijetećeg karaktera, kao da predstavljaju "motiv prokletstva". Uvertira započinje žustrim ritmom, tamnim tonovima gudača koji se kontrapunktskim spletom postupno probijaju od "tame k svjetlu" ocrtavajući radnju i njenu simboličku pozadinu. Uobičajena je podjela na brojeve koji u skladu s dramaturškim planom sadrže jednu ili više manjih cjelina: recitativa, arija, dueta, većih solističkih sastava i zborova. Zanimljivo je Mendelssohnovo oblikovanje pojedinih dramskih scena kao što su epizoda izliječenja /br.8/, zatim prizor na brijegu Karmelu /br.10/, pa dozivanje Baalovih proroka /br.12 i 13/, uspjela scena čuda kiše s dječakom /br.19/ i zborom /br.20/, te zbarski opis Eliasova uznesenja /br.38/. Znatnu ulogu igra recitativ koji u dijalozima postiže potrebnu dramatsku napetost, a zbor predstavljajući narod svojim upadima podcrtava dramu sudjelujući ravnopravno u ostvarivanju radnje. Međutim, on ima dvojaku ulogu, jer ponekad samo kontemplativno meditira ili komentira događaje /br.5,9,22,41,42/. Bogata i raznolika primjena zbora upućuje na Mendelssohnov veliki uzor - Händela. Ipak ne radi se ovdje o kopiranju, već o prisutnosti tradicije jednog minulog idejno-glazbenog svijeta pomiješanog s novim romantičnim osjećanjem i stilom. Tek ponegdje, ona je doživljena u svom najsublimnijem obliku evokacijom Bachovih korala u zborovima /br.5,16/. Od svih likova najplastičnije je portretiran Elias kao snažan karakter, ali i kao čovjek čiji je moment

slabosti divno uobličen u široko raspjevanoj ariji "Es ist genug" /br.26/ uz ekspanziju violončela koje nadopunjuje vokalnu dionicu. Neobično je poetična arija soprana "Höre, Israel" /br.21/ čiji se lirski početni motiv, podržan drvenim duhačima doima poput zova izraelskom narodu da se vrati k vjeri. Orkestar koji Mendelssohnu stoji na raspolaganju je velik, ranoromantički: uz gudače, tu su kompletni duhači i orgulje. Instrumentacija je veoma iznijansirana, jer skladatelj svakoj pojedinoj situaciji nastoji podati posebnu boju: ponegdje su zamjetljivi diskretni deskriptivni pokušaji ocrtanja prirode. Harmonije, za ono doba moderne, sretno se stapaju s intencionalno korištenim baroknim modelima, obogaćujući njihovu zvučnost. Majstor polifone tehnike, Mendelssohn poput Händela u pravoj mjeri dozira polifone postupke i homofoniju, a fugu ostvaruje tek u završnom zboru /br.42/, podajući djelu pun sjaj i dramatsku apoteozu.

U cjelini se "Eliasa" ne može prosuđivati kroz prizmu Händelovih oratorija ili Mendelssohnovih najboljih svjetovnih radova zbog neujednačenosti kvalitete i povremeno suviše lirski intoniranih mjesta. Međutim, "Elias" je dokaz da je Mendelssohn posjedovao i dramske snage i smisao za ljepotu glazbe u dovoljnoj mjeri, da bi djelo s pravom zaslužilo integralnu ili bar ponešto reduciranu izvedbu kao što je večerašnja.

Alenka Pečur,
apsolvent Odjela za muzikologiju i glazbenu publicistiku Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu

Generalexport

GENEX

Chemcolor

Inozemna zastupstva, vanjska i unutarnja
trgovina, signalizacija, sa o. sol. o.
Zagreb, Proleterskih brigada 37 a



MODNI UNIKATI · EKSKLUZIVNE SERIJE